

ting-nýtt

Stovnurin móguliga
reguleraður í 1980

Uppskotið frá landsstýrinum um at lata trimum svenskum, tveimum eysturtýskum og tveimum pólskum trolarum at veiða svartkjaft á føroyskum sjóoki í ár var til 1. viðgerð á tingi mikudagin.

Eftir nakað av orðadrátti um avtaluna varð málið beint í marknaðarnevndina. Teir flestu av røðarunum hildu, at vit eiga at geva hesum trimum londum loyvi til at veiða svartkjaft móti, at vit skulu fáa tilfar av royndir við svartkjafti til matna afturfyrir. Nakrir av tingmonnum vórðu tó ivasamir, um henda avtalan fór at hava nakran týðning fyri okkum.

Ivasamur
sambandsmaður

Tað var Jógvan Olsen úr sambandsflokkinum, sum var mest ivasamur um sáttmálan. Hann helt fyrir, at skulu føroyingar nú lata hesum londum svartkjaft til royndir til matna, so fóru londini eisini seinna at biðja um stórar negdir at tilvirka sjálvir. Jógvan Olsen helt ikki, at tað er grund til at lata eysturtýskum og polaknum fisk. Hann segði seg eisini hava tosað við føroyskar fiskimenn, sum veiddu svartkjaft og vistu teir at siga frá, at nógvar hjáveiðar av bæði gullaski, blálongu og upsa var í hverjum háli, tá roynt varð eftir svartkjafti. Hann helt tí, at vit eiga at vera sera varnir, tá vit loyva øðrum at veiða svartkjaft.

Adolf Hansen (fr.fi.) meinti at føroyingar við einum tilikum sáttmála eiga at fáa aðra hjálpar afturfyrir. Hann visti her á ta broytingartíð, sum Føroyar eru í og helt fyrir, at vit kunnu fingið tekniska hjálpar til at avlata fiskivinnuna. Hann mælti at enda til, at marknaðarnevndin bað landsstýrið taka upp nýggjar samráðingar við hvert landið sær um at fáa eitt annað grundarlag fyri einum sáttmála.

Danskir millum-
menn

Hilmar Kass (Gl.sj.) saknaði frágreiðingar um royndirnar hjá nevndarlondum. Hann helt, at vit t.d. kunnu sett sum treyt fyri einum sáttmála við svlar, at føroyingar kunnu keypa svenskar vørur beinleiðis úr Sveriki og ikki gjøgnum danskir millummenn. Hann visti á dømi um, at dansk millumleiðir dýrkaðu svensku seluna til Føroyar ovurhonds nógvar.

Poul J. Olsen (ja. fl.) segði, at tað var umráðandi, at vit fáa henda sáttmálan í lag, so hesi

londini kunnu fáa eina framleiðslu av svartkjafti til matna uppá beinini og somuleiðis uppbyggja ein marknað fyrir hesi vørur.

Tá verður møguleikin hjá okkum seinna at koma inn á marknaðin við svartkjaftavørnum nógvar størri segði Poul Jákup Olsen. Hákon Djurhuus, (fó.fl.) segði, at vit eiga at kanna, hvussu nógvar svartkjaftastovnurin toir, soleiðis, at vit í góðari tíð frammanundan kunnu fáa eitt varskj, tá neyðugt er at skerja nøgdinar. Hann var tó undir núverandi umstøðum fyrir einum tilikum sáttmála.

Heðin Klein, landsstýrismaður segði, at tað vóru trýggjar høvðsorserkir til, at landsstýrið legði hetta uppskotið fram.

1. orsøkin var hon, at svartkjaftur er ein óreguleraður stovnur og sambært einarættstættum, sum ST-havarrættarðstovnurin toir, soleiðis, so skulu Føroyar í einum tilikum færi geva øðrum tjóðum loyvi at veiða av stovninum.

Hann visti tó á, at tað er møguleiki fyrir, at vit longu í komandi ári fara at regulera svartkjaftaveiðuna. Í dag ræða fiskifrøingar til at veiða í mesta lagi 800.000 tons, men tá fiskiskapurin kemur í eina náttúrliga legu, skal ikki fiskast meira enn 600.000 tons.

2. grundin er hon, segði landsstýrismaðurin, at tað hevur ein ávisan týðning, at føroyingar í alheims samstarvi kunnu fáa undirteku fyri sínum sjómánum. Tað hevur eisini vist seg, at just hesi londini, sum talan er um at gera ein sáttmála við, hava tikið undir við føroyskum sjómánum.

3. grundin er tann, at møguleiki er fyrir at uppbyggja ein marknað fyrir matvørnum úr svartkjafti. Landsstýrið hevur eisini fingið frágreiðing um royndirnar at framleiða henda fisk til matna og hesar upplýsingar hava teir menn í Føroyum, sum arbeiða við tí sama, nú fingið.

Heðin Klein visti eisini á, at føroyingar sambært sáttmálanum hava møguleika at seta serfrøðingar umboð á tey útlendsku skipini at vita, hvat teir gera.

Jógvan Durhuus (tj.fl.) tók eisini orðið. Hann segði, at just hetta, at vit kunnu seta fólk umboð at fylgja við teirra royndum hevur stóran týðning. Hann visti við hesum á, at vit her kunnu gera nýtslu av teirra skipum, teir oljubúki og teirra royndum. Og tann møguleikan áttu vit at roynt, helt Jógvan Durhuus.

Fiskivinnuráðið á tingborði:

Tørvur á útbúgving
innan fiskivinnuna

Sum heild tóku allir flokkar undir við uppskotinu um at skipa eitt fiskivinnuráð, sum skal verða ráðgevari hjá landsstýrinum í fiskivinnuspurningum.

Løgtingið hevði uppskotið til 1. viðgerð mánaðagin og varð uppskotið beint í fiskivinnunnevnd lögtingsins til viðgerðar.

Eitt tørvandi
samstarv

— Eg meti uppskotið vera ógvuliga gagnligt, segði Óli Jacobsen úr javnaðarflokkinum, sum visti á eitt tørvandi samband millum fiskivinnufelagini og politisku myndugleikarnar.

Óli Jacobsen ferdi annars fram, at upprunaliga var tað Erlendur Patursson, táverandi formaður FF's, sum setti uppskot um eitt fiskivinnuráð fram í 1969. Og í 1971 varð eitt meira fullfíggið uppskot lagt fram. Men hvørgu uppskotini vórðu samtykt.

Nakað týðandi
gliðið burtur úr

Í hesum sambandi visti Óli Jacobsen á, at nakað týðandi var gliðið burtur úr núverandi uppskotinum — nevniliga greinin um yrkislærdóm.

— Eg víð siga, at hesin spurningurin er minst líka aktuallur í dag. Fiskivinnulærdómurin er lítill. Vit hava sjómanskúla, men har læra teir bert at sigla aftur og fram, segði Óli Jacobsen, sum legði aftrat, at ein privatmaður í Havn hevði skipað fyri einum trolskipi, og hetta skeiðið var fullteknad við m.a. monnum frá navigatiónsskúlanum. Hetta visir tórvín á eini yrkisútbúgving innan fiskivinnuna.

Annars spurdi Óli Jacobsen landsstýrismannin í fiskivinnumálum, hvussu ráðið nágreiniliga skuldi veljast.

Fiskivinnufelagini
áttu at valt ráðið

Ein av høvðusspurningum í orðaskiftinum gjørdist valið og ~~setningin~~ setingin av fiskivinnuráðnum.

Fyri framburðs- og fiskivinnuflokkinn segði Adolf Hansen, at hann tók undir við uppskotinum, men hann helt, at

yrkisfelagini innan fiskivinnuna áttu at valt fiskivinnuráðið. Hetta hevði verið nógvar betur og sunnari, segði Adolf Hansen.

Meira vald
til landsstýrið

Framsøgumaður fiskivinnuflokksins fannst at endamálsorðingini, har tað stendur, at fiskivinnuráðið skal vera ráðgevandi hjá landsstýrinum og ikki hjá lögtinginum. Adolf Hansen segði, at hetta var tekin um, at enn meira vald skuldi út í Tinganes.

M.a. hevði hann viðmerking til greinina um, at landsstýrið skal góðkenna reglugerðir, sum fiskivinnuráðið ger. Soleiðis fær lögtingið onga ávirkan, segði Adolf Hansen.

Ongantið
størri tørvur

Signar Hansen úr tjóðveldisflokkinum segði, at tørvurin á einum fiskivinnuráðið ongantið hevði verið størri enn nú.

Hann visti á, at støða var ikki tikið til fleiri spurningar, tí biðað verður til fiskivinnuráðið verður sett.

Annars undraðist hann á, hví lögtingið ikki varð nevnt, tá talan var um býtið av t.d. veiðuhættum.

Óneyðugt við
lógaruppskoti

Fyri fólkaflokkinn segði Jógvan Sundstein, at honum hevði dámt betur, um einki lógaruppskot varð sett fram. Hann helt, at fiskivinnuráðið kundi verið valt og síðan sjálvt greitt henda spurningin.

Annars vónaði Jógvan Sundstein ikki, at tankarnir hjá Adolf Hansen um eitt ráð við umboðum fyrir øll fiskivinnufelagini vann frama.

— Tí so hevði fiskivinnuráðið verið nógvar meira bundið. Eftir hesum uppskotinum fær landsstýrið heimild til at velja sjeir ráðslimir við kunnleika til fiskivinnuna og tað vil gera, at ráðið fer at virka nógvar betur, helt Jógvan Sundstein.

Eitt skjól fyrir
landsstýrið

Sambandsflokkurin tók

undir við tankanum um at seta eitt fiskivinnuráð. Men framsøgumaður flokksins, Pauli Ellefsen, kom við fleiri viðmerkingum.

Tó ikki til sjálvt uppskotið.

Pauli Ellefsen visti m.a. á, at landsstýrið hevði fingið størri og størri avgerðarrætt, og hetta uppskotið var eitt stig viðari á hesi leið, sum gekk imóti hugsingum landsstýrisins.

Pauli Ellefsen segði, at tað verður sagt, at allir veiðuhættir skulu verða umboðaðir, men spurdi hvørja ávirkan ráðið fekk. Hann ferdi fram, at tað varð ikki vinnan, sum fekk ávirkan, men afturimóti landsstýrið.

Eitt skjól fyrir
landsstýrið

Hann segði, at landsstýrið fer at pilka nakrar mans út eftir politiskum liti og úrsliti verður, at ráðið verður eitt skjól fyrir landsstýrið.

Annars takkaði Pauli Ellefsen javnaðarflokkinum og tjóðveldisflokkinum fyrir, at teir høvdu lagt uppskotið fyrir lögtingið, og ikki bara sett ráðið, sum Jógvan Sundstein hevði mælt til.

Hilmar Kass tók undir við tankanum um eitt fiskivinnuráð, men helt, at skuldi bert landsstýrið velja ráðið, fór tað at gerast eitt kaskaskjól hjá landsstýrinum.

Møguleiki fyrir
yrkislærdómi

Eftir at allir umboðsmennir høvdu havt orð.

ið, svaraði Heðin Klein, fiskivinnuráðharri spurningum og viðmerkingum.

Til viðmerkingina hjá Óla Jacobsen um yrkislærdóm segði Heðin Klein, at tað fyrir so vilt var tikið hædd fyrir tí i uppskotinum, tí ráðið kundi gera reglugerðir um yrkisútbúgving.

Um viðmerkingina hjá Adolf Hansen um eitt ráð valt av øllum feløgnum segði Heðin Klein, at landsstýrið metti, at so stórt ráð vildi ikki arbeiða so væl sum eitt minni ráð umboðandi øll áhugamál.

Ikki umboða allar
hættir, men kunn-
leika til teir

Til Paula Ellefsen segði Heðin Klein, at ráðið skuldi ikki umboða allar veiðuhættir, men at ráðið skuldi hava hollan kunnleika til allar veiðuhættir og til fiskiframleiðslu annars.

Heðin Klein helt annars, at tað var ein óargaligur pástandur, at landsstýrið fór at peika sínar egnu menn út. Hann segði, at hetta var ikki ætlan landsstýrisins, sum hevði ætlan um at velja eitt ráð við serkunnleika og sum kundi arbeiða sakliga saman.

Viðvíkjandi skuldsetingunum, at ráðið fór at vera eitt skálkaskjól, visti fiskivinnuráðharrin á, at flestú lond hava tilik ráð, so hetta var ikki nakað eindæmi fyrir Føroyar.

At enda spurdi Óli Jacobsen, um vinnufelagini sluppu at velja eina innstilla ráðslimmar.

Tað var ikki ætlan landsstýrisins, segði Heðin Klein.

ForMANsskapurin
ynskir ikki fleiri
kvinnur í tinghúsið

Formannskapurin í lögtinginum hevur boðað teimum trimum kvinnum á tingi, Jonu Henrikssen, Karin Kjelbro og Ingrid Søndum frá, at tær fáa ikki loyvi at læna lögtingshúsin til tað ætlaða kvinnutingið, sum verður í mai mánaði.

Í einum skrivi til formannskapin í lögtinginum

siga tær triggjar lögtingskvinnurnar, at hetta harmar tær, tí tær vita, at lögtingshúsin í mongum førum hava verið nýtt til samkomur av øðrum slagi enn lögtingsfundir og av øðrum fólkum enn lögtingsvaldum.

Tær siga í skrivinum m.a.: »Tað tykir okkum